



Funkcja wewnętrzna państwa

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Krzysztof Sidorkiewicz, *Współczesne ujęcie funkcji państwa*, „Studia Elbląskie”, nr 11, s. 215–229.
- Źródło: *Encyklopedia PWN*, dostępny w internecie: encyklopedia.pwn.pl.
- Źródło: *ARP stawia na innowacje – państwowe wsparcie dla start-upów*, dostępny w internecie: arp.pl [dostęp 17.07.2019 r.].

- Źródło: *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014, s. 15.
- Źródło: *Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 18.08.2020 r.].
- Źródło: *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe*, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl.
- Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl.
- Źródło: *Powszechna deklaracja praw człowieka*, dostępny w internecie: pl.wikisource.org.
- Źródło: *Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej*, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl.



Jak wynika z definicji Georga Jellinka, państwo to terytorium, władza i ludność. We współczesnych krajach bardzo ważną funkcję pełnią obywatele, a dzięki związkowi prawnemu z państwem mają określone prawa i obowiązki.

W przeciwieństwie do określeń „ludność”, „mieszkańcy”, określenie „obywatele” wiąże się z wykształconą zwłaszcza w państwach demokratycznych rolą państwa w porządkowaniu sytuacji wewnętrznej. Tę rolę nazywamy funkcją wewnętrzną państwa. Jak ważna jest porządkująca życie społeczne rola państwa? Jak dalece powinno ono ingerować w życie społeczne? W jakich obszarach jego pomoc, także finansowa, jest niezbędna, a w jakich obywatele poradzą sobie sami?

Twoje cele

- Scharakteryzujesz obszary życia publicznego, za które odpowiedzialne są instytucje państwa.
- Przeanalizujesz powiązanie aktów prawnych z funkcjami państwa.
- Skonstruujesz oczekiwania jednostki wobec państwa.

Przeczytaj

Na **funkcję wewnętrzną** państwa składają się różne obszary życia publicznego, za które odpowiedzialne są instytucje państwa. Ilustruje to poniższy schemat.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Zapoznajmy się z wybranymi obszarami funkcji wewnętrznej i sposobami ich realizacji.

Funkcja prawodawcza

Funkcja prawodawcza przejawia się przez stanowienie prawa zarówno konstytucyjnego, realizującego ramy prawne działań państwa i obywateli, jak i cywilnego, administracyjnego, co oznacza wszelkie działania regulujące relacje państwo – obywatel i obywatel – obywatel. Realizacją tej funkcji jest np. Konstytucja RP i ustawa o systemie oświaty.

“ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Art. 2

Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej. (...)

Art. 7

Organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa.

Art. 8

1. Konstytucja jest najwyższym prawem Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Przepisy Konstytucji stosuje się bezpośrednio, chyba że Konstytucja stanowi inaczej.

Art. 9

Rzeczpospolita Polska przestrzega wiążącego ją prawa międzynarodowego. (...)

Art. 87

1. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej

Polskiej są: Konstytucja, ustawy, ratyfikowane umowy międzynarodowe oraz rozporządzenia.

2. Źródłami powszechnie obowiązującego prawa Rzeczypospolitej Polskiej są na obszarze działania organów, które je ustanowiły, akty prawa miejscowego.

Źródło: *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl.

Powyższe fragmenty polskiej konstytucji wskazują, że państwa współczesne działają na podstawie i w granicach prawa. W polskiej konstytucji, jak i każdej konstytucji państwa, wymienione są organy i instytucje publiczne, które to prawo stanowią. W przypadku państw demokratycznych są to parlamenty krajowe, wybierane w rywalizacyjnych wyborach. W państwach niedemokratycznych prawo stanowi wola jednostki. Bez względu jednak na źródło stanowienia prawa właśnie w ten sposób realizowana jest funkcja prawodawcza państwa. W art. 87 Konstytucji RP wskazane zostały dokumenty, które stanowią podstawę prawa państwowego.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Powyższy schemat wskazuje na znaczenie funkcji prawodawczej. Wyraźnie można zauważyć, że nasze sprawy rodzinne i majątkowe są regulowane przez akty prawne stanowione przez państwo. To ono określa ramy prawne funkcjonowania małżeństw, obowiązków rodziców wobec dzieci i dzieci wobec rodziców. Reguluje kwestię majątków prywatnych i majątków publicznych oraz wzajemne relacje między nimi. Daje również prawne możliwości dochodzenia swoich praw i zwiększa poczucie bezpieczeństwa jednostki przez regulacje karne.

Funkcja porządkowa

Zwróćmy uwagę także na element funkcji prawodawczej, której celem jest zapewnienie bezpieczeństwa obywatelom. Łączy się ona z funkcją porządkową. Tutaj rola państwa realizowana jest przez takie instytucje państwa, jak policja, prokuratura i system sądowy. Wykonują one działania związane ze stanowieniem i wykonywaniem prawa. Jednak mają one również na celu zapewnienie fizycznego bezpieczeństwa obywatelom i porządku wewnątrz kraju. Obywatele danego państwa powinni być chronieni przed ingerencją z zewnątrz, ale także na obszarze państwa, co stanowi istotny element funkcji wewnętrznej.

Funkcja porządkowa reguluje relacje między obywatelami oraz obywatelami a państwem, ale jej cel realizowany jest na podstawie i w granicach prawa.

Wymień trzy przykłady z twojego codziennego życia, w których realizowana była funkcja prawodawcza oraz porządkowa państwa.

Funkcja socjalna państwa

Współczesne państwa, zwłaszcza demokratyczne, realizują funkcję socjalną, która również dotyczy obszaru bezpieczeństwa obywateli – w tym przypadku socjalnego. Funkcja socjalna nie jest jednolita. Składa się na nią kilka obszarów życia obywatela.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Państwo w ramach funkcji socjalnej realizuje m.in. **zasadę sprawiedliwości społecznej**.

“ *Encyklopedia PWN*

Sprawiedliwość społeczna – może być pojmowana jako cecha ustroju politycznego i porządku prawnego, charakteryzująca się zobiektywizowanymi i jednakowymi dla wszystkich obywateli i grup społecznych kryteriami oceny praw i obowiązków, zasług i win, wymaganiem bezstronności w funkcjonowaniu organów państwowych, administracyjnych, rządowych, prokuratorskich i służb porządkowych. Może też być rozumiana jako cecha stosunków społecznych i wówczas oznacza sposób traktowania określonych grup oraz jednostek ze względu na ich przynależność do takich czy innych klas, warstw, narodów, wspólnot religijnych, ras, płci itp. Tak rozumiana sprawiedliwość społeczna odnosi się do: równoprawności lub nierównoprawności grup społecznych i ich członków, oceny słuszności i adekwatności zasad i kryteriów podziału dóbr materialnych, wpływów i władzy oraz wartości duchowych (autorytetu, uznania, prestiżu).

Źródło: *Encyklopedia PWN*, dostępny w internecie: encyklopedia.pwn.pl.

Na podstawie powyższej definicji można zauważyć, że pojęcie sprawiedliwości społecznej, ale też socjalna funkcja państwa nie ograniczają się do transferów socjalnych. Wypełniając

te zasady, państwo raczej stara się zachowywać równość wobec prawa, równość dostępu do opieki zdrowotnej i ochronę prawa pracy. Funkcja socjalna zapewnia bezpieczeństwo obywateli w zakresie minimalnego poziomu życia w sytuacji niemożności podjęcia pracy lub niedostosowania do życia społecznego. Zgodnie z prawem polskim pomoc socjalna powinna być kierowana do konkretnych grup społecznych uznanych za wykluczone. Jej celem powinno być włączenie jednostek do życia społecznego. Nie powinna być to pomoc bezterminowa.

“ **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej**

Art. 2

1. Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Art. 3

1. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

2. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

3. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

Art. 4

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Źródło: Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, dostępny w internecie: prawo.sejm.gov.pl.

Jak wynika ze schematu, funkcja socjalna to także zabezpieczenie emerytalne i bezpłatna opieka medyczna. Należy jednak pamiętać, że te obszary są finansowane z dodatkowych składek obywateli, wpłacanych na specjalne fundusze w budżecie państwa. Można więc uznać, że osoby pracujące otrzymują ochronę zdrowia i odkładają pieniądze na własne emerytury. Państwo zajmuje się tylko redystrybucją zarabianych przez obywateli środków. W tych obszarach finansują własne potrzeby.

Zastanów się, czy program 500+ można uznać za program realizujący socjalną funkcję państwa.

Funkcja edukacyjno-socjalizacyjna

“ Powszechna deklaracja praw człowieka

Artykuł 26

1. Każdy człowiek ma prawo do nauki. Nauka jest bezpłatna, przynajmniej na stopniu podstawowym. Nauka podstawowa jest obowiązkowa. Oświata techniczna i zawodowa jest powszechnie dostępna, a studia wyższe są dostępne dla wszystkich na zasadzie równości w zależności od zalet osobistych.

2. Celem nauczania jest pełny rozwój osobowości ludzkiej i ugruntowanie poszanowania praw człowieka i podstawowych wolności. Krzewi ono zrozumienie, tolerancję i przyjaźń między wszystkimi narodami, grupami rasowymi lub religijnymi; popiera działalność Organizacji Narodów Zjednoczonych zmierzającą do utrzymania pokoju.

Źródło: Powszechna deklaracja praw człowieka, dostępny w internecie: pl.wikisource.org.

Jak wynika z art. 26 Powszechnej deklaracji praw człowieka, współczesne państwo jest zobowiązane do zapewnienia wszystkim obywatelom, zgodnie z zasadą sprawiedliwości społecznej, bezpłatnego dostępu do nauki. W deklaracji wyraźnie zaznaczona jest również socjalizacyjna rola edukacji. Poza zdobywaniem wiedzy i rozwojem osobowości jednostki w edukacji ważne jest wychowanie do tolerancji i otwartości. Niestety, zasady zawarte w Powszechnej deklaracji praw człowieka nie są realizowane we wszystkich państwach

świata. Powodem są względy kulturowe, ale też niski poziom rozwoju gospodarczego i poziom życia jednostek oraz konieczność podejmowania pracy w bardzo młodym wieku. Spójrzmy jednak, jak realizowana jest ta funkcja w państwach europejskich. Przykładem niech będzie Polska.

“ **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.**

Art. 70

1. Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18. roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa.
2. Nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna. Ustawa może dopuścić świadczenie niektórych usług edukacyjnych przez publiczne szkoły wyższe za odpłatnością.
3. Rodzice mają wolność wyboru dla swoich dzieci szkół innych niż publiczne. Obywatele i instytucje mają prawo zakładania szkół podstawowych, ponadpodstawowych i wyższych oraz zakładów wychowawczych. Warunki zakładania i działalności szkół niepublicznych oraz udziału władz publicznych w ich finansowaniu, a także zasady nadzoru pedagogicznego nad szkołami i zakładami wychowawczymi, określa ustawa.
4. Władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia. W tym celu tworzą i wspierają systemy indywidualnej pomocy finansowej i organizacyjnej dla uczniów i studentów. Warunki udzielania pomocy określa ustawa.
5. Zapewnia się autonomię szkół wyższych na zasadach określonych w ustawie.

Źródło: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., dostępny w internecie: sejm.gov.pl.

Zgodnie z postanowieniami konstytucji edukacja w Polsce jest bezpłatna i obowiązkowa. Natomiast państwo daje rodzicom możliwość wyboru szkoły, która będzie odpowiadała ich

potrzebom, możliwościom finansowym i światopoglądowi. Szkoły prywatne, czasami też wyznaniowe, mogą otrzymać uprawnienia szkoły publicznej (pełne uznawanie dokumentów) i udział w subwencji oświatowej. Oznacza to, że każdy obywatel Polski, co jest zgodne z Powszechną deklaracją praw człowieka, może rozwijać swoją osobowość. Polski system oświatowy pełni również funkcje wychowawcze. W szkołach zwraca się uwagę na kulturę osobistą uczniów, a także przygotowuje się ich do życia w społeczeństwie, choćby na lekcjach wiedzy o społeczeństwie. Instytucje państwa są odpowiedzialne za finansowanie i organizację szkół.

Zastanów się, w jaki sposób twoja szkoła realizuje funkcję socjalizacyjną państwa.

Funkcja gospodarczo-organizatorska

Kolejną funkcją realizowaną przez współczesne państwa jest organizacja życia gospodarczego. Dotknęliśmy już tego obszaru działań państwa, wspominając o prawodawstwie dotyczącym prawa cywilnego, które obejmuje również obrót gospodarczy. Prawo pracy pomaga regulować stosunki pracodawcy i pracownicy, a więc także stanowi element organizacji zachowań gospodarczych. We współczesnych państwach ważną rolę państwa jest umożliwienie funkcjonowania [start-upom](#).

((Krzysztof Sidorkiewicz

Współczesne ujęcie funkcji państwa

Bardzo ważne jest pytanie na temat roli państwa w gospodarce. Ścierają się na ten temat różne poglądy ekonomiczne. Dynamika zmian gospodarczych na świecie wskazywała raczej na osłabianie interwencjonizmu państwowego, ale światowy kryzys finansowy zapoczątkowany w 2007 r. pokazał, iż rola państwa może być znacząca dla gospodarki. Ekonomisci ponownie pochylili się nad poglądami Johna Maynarda Keynesa, którego poglądy w zakresie interwencjonizmu państwowego były wiodące w okresie przed drugą wojną światową i po jej zakończeniu. Współczesne państwo ratowało dotacjami upadające banki oraz firmy samochodowe. Część banków została upaństwowiona, a działo się to w sytuacji dominacji wolnego rynku i własności prywatnej. Ostatni kryzys światowej gospodarki

każe poważnie zastanowić się nad relacjami państwa z gospodarką, a szczególnie nad pewną kontrolą kapitału finansowego, który stał się źródłem obecnego kryzysu.

Źródło: Krzysztof Sidorkiewicz, *Współczesne ujęcie funkcji państwa*, „Studia Elbląskie”, nr 11, s. 215–229.

Na podstawie powyższego tekstu można zauważyć, że poglądy na temat roli państwa w gospodarce się zmieniają. Najbardziej znany jest konflikt między Friedrichem Hayekiem a Johnem Keynesem, dwoma ekonomistami, którzy mają zupełnie inny pogląd na tę funkcję państwa. Keynes to zwolennik interwencjonizmu państwowego, o którym mowa w tekście. Hayek, przedstawiciel austriackiej szkoły ekonomicznej, uważa, że gospodarka wolnorynkowa poradzi sobie sama.

W jakich obszarach państwo ingeruje zawsze?

Źródło: domena publiczna.

Zastanów się, w jakich obszarach rząd polski może w największym stopniu pobudzać rozwój gospodarczy.

Funkcja kulturotwórcza

Równie ważne zadania instytucje państwa realizują w kształtowaniu i rozwoju kultury. Uczestnictwo w kulturze jest jednym z istotniejszych osiągnięć cywilizacyjnych współczesnych społeczeństw, dlatego też państwo powinno mieć w tym swój udział.

We współczesnym świecie jednym z osiągnięć cywilizacyjnych jest prawo do wolności wyrazu artystycznego. Dlatego instytucje państwa powinny promować aktywność kulturalną, tworząc systemy grantowe lub bezpośrednio finansując teatry, muzea i tworząc ramy prawne sponsoringu działalności kulturalnej przez osoby prywatne i instytucje. Funkcja kulturotwórcza to we współczesnym świecie brak cenzury, promowanie rodzimych artystów w środowisku międzynarodowym oraz pomoc finansowa i prawna dla prywatnych inicjatyw.

Funkcja innowacyjna

Współczesne państwa spełniają również funkcję [innowacyjną](#). Polega ona na inicjowaniu zmian społecznych i odpowiedzi na wyzwania cywilizacyjne, które niesie współczesny

świat. Rola państwa powinna polegać na wykorzystywaniu przez obywateli nowych zdobyczy technicznych oraz tworzeniu warunków dla kształtowania nowych norm społecznych, odpowiadających współczesnej wiedzy.

Na podstawie powyższych rozważań można wysnuć wniosek, że państwo realizuje swoją funkcję wewnętrzną w różnych obszarach. Ale wszystkie one bardzo mocno na siebie zachodzą. Państwo zapewnia obywatelom bezpieczeństwo fizyczne, socjalne i gospodarcze, stwarza im warunki do realizacji planów edukacyjnych i zawodowych. Realizując swoją funkcję wewnętrzną, pozwala obywatelom na dokonywanie własnych wyborów, nie ingerując w ich życie prywatne.

Słownik

innowacja

ciąg działań prowadzący do wytworzenia nowych lub ulepszonych produktów, procesów technologicznych lub norm zachowań; może być działaniem spontanicznym lub być wspierana przez instytucje państwa

polityka publiczna

obszar działań zbiorowych podejmowanych w odpowiedzi na ważne problemy danego społeczeństwa wynikające ze zmian cywilizacyjnych, gospodarczych, politycznych i klimatycznych; ich prowadzenie powinno być oparte na usystematyzowanej wiedzy i obiektywne, realizowane przed bieżącymi interesami politycznymi

populacja

grupa jednostek zamieszkująca określony teren i krzyżująca się między sobą, ograniczając wchodzenie w relacje z populacjami sąsiednimi; liczebność populacji jest zmienna i zależy m.in. od zmian środowiskowych lub poziomu życia jej członków

przyrost naturalny

różnica między liczbą urodzeń żywych a zgonami

start-up

młode, nowo powstałe przedsiębiorstwo poszukujące swojego miejsca na rynku i modelu biznesowego, który pomoże mu utrzymać się na rynku i rozwijać

Mapa myśli

Polecenie 1

Uporządkuj informacje o funkcjach państwa na mapie myśli. Na podstawie poniższych tekstów uzupełnij na mapie sposoby realizowania przez państwo swoich funkcji i ich znaczenie dla budowy społeczeństwa i relacji jednostki z władzą. Podaj po dwa przykłady realizacji każdej z funkcji we współczesnym państwie polskim.

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Konstytucja RP, rozdziały III i IV.

Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców.

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o policji.

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej.

- funkcja[br] wewnętrzna
 - funkcja[br] prawodawcza
 - funkcja [br]prawodawcza państwa polskiego jest unormowana w...
 - funkcja [br]prawodawcza realizowana jest poprzez...
 - przykłady [br]dokumentów realizujących inne funkcje państwa
 -
 - funkcja[br] edukacyjno-socjalizacyjna
 - funkcja[br] kulturotwórcza
 - funkcja gospodarczo-[br]-organizatorka
 - funkcja[br] porządkująca
 -
 - funkcja[br] innowacyjna
 -
 - funkcja[br] socjalna
 -

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

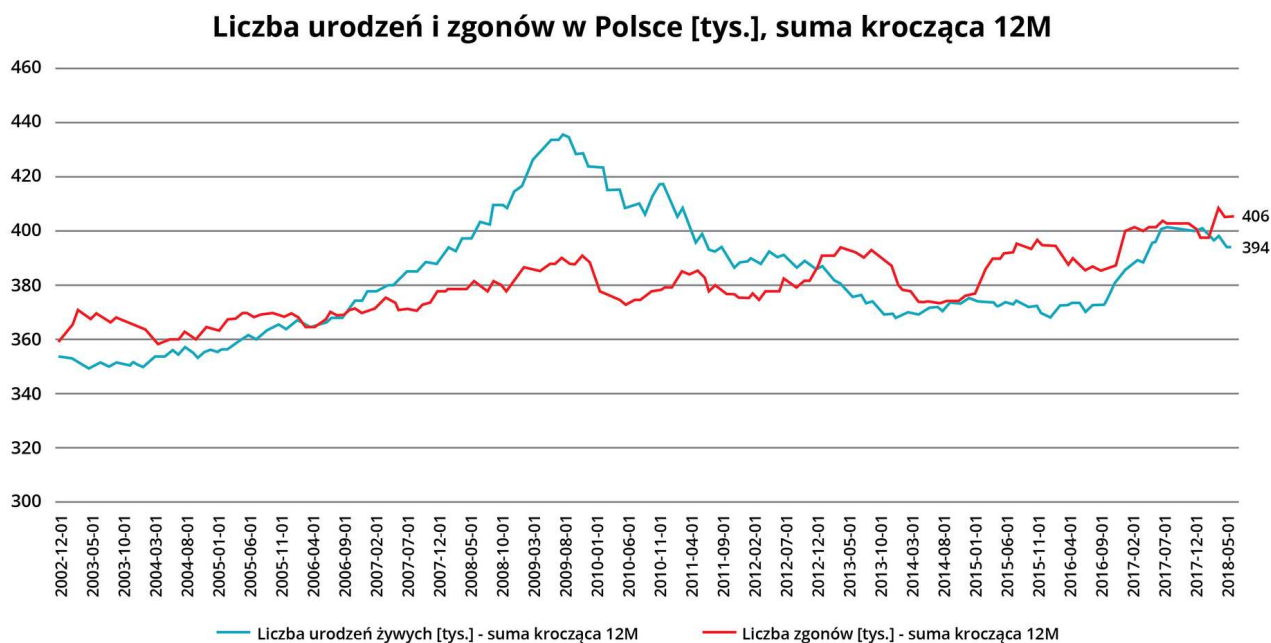
Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:   

Ćwiczenie 1



Przeanalizuj wykres i rozwiąż zadanie.



Oprac. na podst. *Liczba urodzeń maleje. Oddalamy się od szczytu*, bankier.pl, 26.07.2018 [online, dostęp: 05.05.2020].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Wskaż, które z poniższych stwierdzeń są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Przy obecnym ujemnym przyroście naturalnym Polsce grozi zmniejszenie ogólnej liczby ludności i brak zastępowalności pokoleń.	☐	☐
Program 500+ rozwiązał w sposób systemowy problemy demograficzne Polski.	☐	☐
Liczba zgonów w Polsce ma tendencję rosnącą.	☐	☐



Przeanalizuj ilustrację i wykonaj zadanie.



Źródło: *Stop smog!*, dostępny w internecie: naszolsztyniak.pl, tylko do użytku edukacyjnego.

Uzupełnij tekst.

Na rysunku przedstawiony jest problem . Rozwiązanie tego problemu należy do funkcji państwa. Jest to obszar polityki . Państwo powinno zainteresować się problemem smogu, ponieważ jest zobowiązane w ramach funkcji wewnętrznej do prowadzenia polityki w ochronie , a zanieczyszczenia środowiska zagrażają zdrowiu obywateli.

bezpieczeństwa

integracyjnej

wewnętrznej

{militaryzacji społeczeństwa}

zewnętrznej

międzynarodowej

klimatycznej

obywateli

zanieczyszczeń środowiska

zdrowia



Przeanalizuj grafikę i wykonaj zadanie.



Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Wskaż, do której z funkcji państwa odwołują się autorzy postulatu. Uzasadnij odpowiedź, odnosząc się do elementów grafiki.



Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj polecenie.

“ Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej

23. **System transportowy.** Nowoczesna sieć drogowa i kolejowa, rozwinięta sieć śródlądowych dróg wodnych, lotnisk, portów morskich oraz infrastruktura dostępu do tych portów, a także sprawny system transportu publicznego umożliwiają rozwój polskiej gospodarki i wzmacniają jej powiązanie z gospodarką światową. Są także ważnym składnikiem bezpieczeństwa narodowego oraz terytorialnie zrównoważonego rozwoju kraju. Nowoczesna infrastruktura transportowa, unowocześniony park taborowy oraz integralne systemy zarządzania przewozami obniżają koszty w gospodarce, przyczyniając się jednocześnie do obniżenia presji na środowisko. Systematyczna poprawa infrastruktury transportowej będzie stanowiła jedno z podstawowych wyzwań dla rozwoju państwa.

Źródło: *Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2014, s. 15.

Wskaż, które z funkcji państwa są przedstawione w tekście.

Porównaj swoją odpowiedź

Tekst źródłowy do ćwiczeń 5 i 6.

“ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe

Art. 1

System oświaty zapewnia w szczególności:

- 1) realizację prawa każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej do kształcenia się oraz prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju;
- 2) wspomaganie przez szkołę wychowawczej roli rodziny; (...)
- 4) możliwość zakładania i prowadzenia szkół i placówek przez różne podmioty;
- 5) dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej;
- 6) możliwość pobierania nauki we wszystkich typach szkół przez dzieci i młodzież niepełnosprawną, niedostosowaną społecznie i zagrożoną niedostosowaniem społecznym, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami; (...)
- 15) upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży wiedzy o zasadach zrównoważonego rozwoju oraz kształtowanie postaw sprzyjających jego wdrażaniu w skali lokalnej, krajowej i globalnej; (...)
- 17) dostosowywanie kierunków i treści kształcenia do wymogów rynku pracy;
- 18) kształtowanie u uczniów postaw przedsiębiorczości i kreatywności sprzyjających aktywnemu uczestnictwu w życiu gospodarczym, w tym poprzez stosowanie w procesie kształcenia innowacyjnych rozwiązań programowych, organizacyjnych lub metodycznych.

Źródło: Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, dostępny w internecie: isap.sejm.gov.pl.

Ćwiczenie 5



Wskaż, czy państwo realizuje dzięki ustawie o systemie oświaty funkcję socjalną polegającą na przeciwdziałaniu wykluczeniom. Odwołaj się do odpowiednich artykułów ustawy.

Rozstrzygnięcie: ▼

Uzasadnienie:

Ćwiczenie 6



Wskaż, jaką inną funkcję, realizowaną łącznie z funkcją edukacyjną, można znaleźć w ustawie. Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do jej tekstu.

Rozstrzygnięcie: ▼

Uzasadnienie:



Przeanalizuj fragment artykułu i wykonaj ćwiczenie.

“ *ARP stawia na innowacje – państwowe wsparcie dla start-upów* ”

– W Polsce kapitał na rozpoczęcie działalności to w dużej mierze własne oszczędności, dotacje unijne i środki od aniołów biznesu, ale także fundusze Venture Capital, których aktualnie działa około stu – zauważył Michał Szaniawski. – Jedną z barier rozwoju innowacyjności jest jednak brak środków na tzw. drugą rundę finansowania, czyli po zakończeniu badań, a w momencie wprowadzania produktu na rynek. Chcemy, aby istotną rolę odgrywał ARP Venture, inwestujący w obiecujące nowatorskie spółki, takie jak SKB Drive Tech, producenta innowacyjnych systemów napędowych dla transportu, przemysłu ciężkiego i wydobywczego. W ramach tego funduszu 12 mln zł zostanie przeznaczonych na uruchomienie produkcji nowych, wysoko zaawansowanych produktów – dodał.

Źródło: *ARP stawia na innowacje – państwowe wsparcie dla start-upów*, dostępny w internecie: arp.pl [dostęp 17.07.2019 r.].

1. Na podstawie tekstu wskaż funkcję wewnętrzną państwa, o której mówi wiceprezes Agencji Rozwoju Przemysłu S.A.

2. Wskaż działania, jakie podejmuje państwo w celu realizacji tej funkcji.

Zapoznaj się z tekstem źródłowym i wykonaj zadanie.

“ Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze

Art. 3 (...)

3. podejmowanie środków przewidzianych prawem, zmierzających do prawidłowego i jednolitego stosowania prawa w postępowaniu sądowym, administracyjnym, w sprawach o wykroczenia oraz w innych postępowaniach przewidzianych przez ustawę;
4. sprawowanie nadzoru nad wykonywaniem postanowień o tymczasowym aresztowaniu oraz innych decyzji o pozbawieniu wolności;
5. prowadzenie badań w zakresie problematyki przestępczości oraz jej zwalczania i zapobiegania oraz współpraca z podmiotami, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1, 2 i 4–8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (DzU poz. 1668, 2024 i 2245 oraz z 2019 r. poz. 276 i 447), w zakresie prowadzenia badań dotyczących problematyki przestępczości, jej zwalczania i zapobiegania oraz kontroli;
6. gromadzenie, przetwarzanie i analizowanie w systemach informatycznych danych, w tym danych osobowych, pochodzących z prowadzonych lub nadzorowanych na podstawie ustawy postępowań oraz z udziału w postępowaniu sądowym, administracyjnym, w sprawach o wykroczenia lub innych postępowaniach przewidzianych przez ustawę, przekazywanie danych i wyników analiz właściwym organom, w tym organom innego państwa, jeżeli przewiduje to ustawa lub umowa międzynarodowa ratyfikowana przez Rzeczpospolitą Polską;
7. zaskarżanie do sądu niezgodnych z prawem decyzji administracyjnych oraz udział w postępowaniu sądowym w sprawach zgodności z prawem

takich decyzji;

8. koordynowanie działalności w zakresie ścigania przestępstw lub przestępstw skarbowych.

Źródło: *Ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze*, dostępny w internecie: sejm.gov.pl [dostęp 18.08.2020 r.].

**Rozstrzygnij, czy prokuratura w Polsce realizuje funkcję prawodawczo-ochronną państwa.
Uzasadnij odpowiedź, odwołując się do tekstu ustawy.**

Rozstrzygnięcie: ▼

Uzasadnienie:

Dla nauczyciela

Autorka: Anna Wąsiel-Alberska

Przedmiot: wiedza o społeczeństwie

Temat: Co regulują w życiu publicznym instytucje państwa?

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

V. Państwo, myśl polityczna i demokratyzacja.

Uczeń:

2) charakteryzuje atrybuty państwa jako organizacji politycznej (terytorialność, przymusowość, suwerenność zewnętrzną i wewnętrzną); przedstawia cechy władzy państwowej.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje obywatelskie.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- wyjaśnia złożoność funkcji wewnętrznej państwa;
- charakteryzuje obszary życia społecznego, które ta funkcja obejmuje;
- analizuje pojęcia związane z funkcją wewnętrzną.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- nauczanie wyprzedzające.

Metody i techniki nauczania:

- analiza materiału źródłowego;
- mapa myśli;

- burza mózgów;
- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg zajęć:

Przed lekcją

1. Na poprzedniej lekcji nauczyciel prosi uczniów, aby przygotowali teksty źródłowe związane z funkcją wewnętrzną państwa, fragmenty Konstytucji RP, *Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej*, *Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty*. Sam również przygotowuje teksty, które wykorzysta podczas lekcji.

Faza wstępna

1. Przedstawienie tematu i celów zajęć.
2. Analiza schematu przedstawiającego składowe funkcji wewnętrznej państwa. Uczniowie przedstawiają swoje interpretacje poszczególnych elementów. Nauczyciel zwraca uwagę na złożoność problemu.

Faza realizacyjna

1. Burza mózgów. Uczniowie odpowiadają na pytanie: Jakie dokumenty stanowią podstawę prawa państwowego? Osoba moderująca zapisuje propozycje na tablicy. Po fazie twórczej uporządkowanie pomysłów i ich porównanie z ilustracją interaktywną z e-materiału.
2. Wskazanie zakresów działań obejmujących funkcję wewnętrzną państwa. Podział klasy na grupy. Każda z nich analizuje przydzielony materiał źródłowy zamieszczony w tekście głównym lekcji. Uczniowie mogą korzystać również z materiałów przygotowanych w domu oraz źródeł internetowych. Powinni zwrócić uwagę na zadania państwa.
3. Prezentacje rezultatów pracy grup i ich wspólne omówienie.

4. Uczniowie odpowiadają na pytanie: W jakich obszarach państwo ingeruje zawsze? Następnie weryfikują swoje pomysły z treścią ilustracji interaktywnej.

5. Dyskusja na temat tego, co zdaniem uczniów mogło być powodem, że wszystkie te obszary zawierają się w funkcji wewnętrznej. Na koniec chętne osoby przedstawiają podsumowanie, uwzględniając zależności między omawianymi obszarami aktywności państwa.

6. Uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne wskazane przez nauczyciela. Nauczyciel pyta uczniów, jak na co dzień oceniają realizację funkcji wewnętrznej państwa, jakie dostrzegają sukcesy i porażki.

Faza podsumowująca

1. Praca z multimedium – mapa myśli. W ramach podsumowania uczniowie tworzą mapę myśli, która porządkuje ich wiedzę.

2. Chętne osoby podsumowują lekcję ze swojego punktu widzenia.

Praca domowa:

Poszukaj w prasie przykładów realizacji przez państwo funkcji wewnętrznej. Stwórz z nich prezentację.

Materiały pomocnicze:

Krzysztof Sidorkiewicz, *Współczesne ujęcie funkcji państwa*, „Studia Elbląskie” 11, s. 215–229.

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2014.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Mapa myśli może być wcześniej przygotowana przez uczniów do wykorzystania na lekcji powtórzeniowej.